

ATB “UNIVERSAL BANK”DA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI RIVOJLANISHINING HOZIRGI HOLATI

TUAF, Iqtisodiyot va moliya kafedrası mudiri, i.f.n., dotsent

Mamayev Bahodirjon Nosirovich

TUAF, Iqtisodiyot ta'lim yo 'nalishi 2-bosqich magistri

Sultonov Baxriddin Isroilovich

Annotatsiya: ATB “Universal Bank”da axborot kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishining hozirgi holati tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Mamlakatimizda so‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonlari tezlashgani, bank tizimini ham zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur qilib bo‘lmasligini yana bir bor isbotladi. Xususan, bank sektorida axborot kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi bir necha o‘ziga xos afzalliklarni yuzaga chiqardi. Eng avvalo, mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmatlar sifatini oshirish, har xil moliyaviy operatsiyalarni bajarish vaqti va xarajatlarini kamaytirish, shuningdek, bank ichki jarayonlarining takomillashuviga poydevor yaratildi.

Kalit so‘zlar: axborot kommunikatsiya texnologiyalari, bank tizimi, raqamlashtirish, xavfsizlik, zamonaviy texnologiyalar, elektron bank xizmatlari, raqamli transformatsiya, onlayn banking, avtomatlashtirish, iqtisodiy samaradorlik.

Аннотация: Современное состояние развития информационно-коммуникационных технологий в АО «Универсальный банк» приобретает все большее значение. В последние годы в нашей стране ускорились процессы перехода к цифровой экономике, что еще раз доказывает невозможность существования банковской системы без современных технологий. В частности, широкое внедрение информационно-коммуникационных технологий в банковский сектор принесло ряд конкретных преимуществ. Прежде всего, заложен фундамент для повышения качества обслуживания клиентов, сокращения времени и затрат на выполнение

различных финансовых операций, а также совершенствования внутренних процессов банка.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, банковская система, цифровизация, безопасность, современные технологии, электронные банковские услуги, цифровая трансформация, онлайн-банкинг, автоматизация, экономическая эффективность.

Abstract: The current state of development of information and communication technologies in JSCB "Universal Bank" is becoming increasingly important. In recent years, the processes of transition to a digital economy have accelerated in our country, which once again proves that the banking system cannot be imagined without modern technologies. In particular, the widespread introduction of information and communication technologies in the banking sector has brought several specific advantages. First of all, the foundation has been laid for improving the quality of services provided to customers, reducing the time and costs of performing various financial transactions, as well as improving the bank's internal processes.

Keywords: information and communication technologies, banking system, digitization, security, modern technologies, electronic banking services, digital transformation, online banking, automation, economic efficiency.

KIRISH

Bankda kommunikatsiya texnologiyalariga boʻlgan talab avvalgi yillarga nisbatan tubdan oshdi. Raqamli infratuzilmaning jadal rivojlanishi natijasida bank ichidagi barcha xizmatlar va jarayonlar bosqichma-bosqich avtomatlashtirilmoqda. Elektron hujjat aylanishi, moliyaviy hisob-kitob tizimlari, tezkor aloqa va axborot almashinuvi, shuningdek, xavfsizlik tizimlari bank faoliyatining ajralmas qismiga aylandi. Shu bois, ATB "Universal Bank" boshqaruvi har bir yangi texnologiyani ilgʻor xorij tajribasini oʻrganib, zamonga mos tarzda joriy etish ustida tinimsiz ishlaydi. Axborot kommunikatsiya texnologiyalari bank tizimida mijozlar va bank oʻrtasidagini hamkorlikni ham tubdan yangilashda xizmat qildi. Mijozlarga xizmat koʻrsatish sifatining tezkorligi va aniqligi, qulayligi va xavfsizligi dolzarb masalalardan biri ekanini bank rahbariyati chuqur

anglagan holda, ushbu yo‘nalishdagi faoliyatini yangi bosqichga olib chiqdi. Internet tarmog‘i orqali bank xizmatlariga kirish imkoniyati, mobil ilovalar yordamida hisoblar va operatsiyalarni boshqarish yuqori darajada ommalashdi. Shu tariqa, masofali xizmat ko‘rsatish tizimi joriy etildi va bu natija o‘zining samaradorligini isbotladi [1].

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Axborot kommunikatsiya texnologiyalariga oid rivojlanishlar natijasida bank ish jarayonlari yanada aniq va ishonchli tashkil qilinmoqda. Hujjatlarni qog‘ozsiz rasmiylashtirish, ma’lumotlarni birlashtirilgan elektron bazalarda saqlash va ular ustidan bosim olib borish imkoniyati yaratildi. Bank operatsiyalari va so‘rovlar natijasini ko‘p sonli mijozlarga tez va ishonchli yetkazish imkoniyati kengaydi. Elektron hujjat aylanishi tufayli byurokratik to‘siqlar bartaraf etilib, mijozlarga xizmat ko‘rsatishni soddalashtirish hamda tezlashtirish imkoniyati tug‘ildi. Bugungi kunda bankning barcha filiallari zamonaviy axborot texnologiyalari bilan jihozlangan, bu esa xizmatlarni markazlashgan yoki masofaviy tarzda boshqarishni osonlashtirdi [2].

Axborot va kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi barcha bank amaliyotlarini bir tizimda boshqarish, moliyaviy oqimlarni nazorat qilishda ochiqlik va shaffoflikni ta’minlashda alohida ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, bir nechta moliyaviy xizmatlardagi raqamlashtirish jarayoni bank kapitalini samarali boshqarish, risklarni oldini olish, maxsus monitoring tizimlari va tezkor bozor tahlilini yuritishda keng qo‘llanmoqda. Axborot xavfsizligiga alohida e’tibor qaratilib, mijozlarning shaxsiy ma’lumotlarini himoya qilish, elektron to‘lov va pul o‘tkazmalarda yuqori darajali kodlash va monitoring vositalari yo‘lga qo‘yilgan. Uzoq muddatli maqsadlar doirasida ATB “Universal Bank” axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasida islohlarni jadallashtirish, bank faoliyatini to‘liq raqamlashtirish, xizmatlar sifatini innovatsion texnologiyalar asosida butunlay yangilash choralari ko‘rmoqda. Raqamli bank xizmatlarini rivojlantirishda IT infratuzilmasini kengaytirish, yangi dasturiy mahsulotlar va integratsion tizimlarni joriy etish, shuningdek, zamonaviy dasturchi va texnik mutaxassislarni jalb qilish, malaka oshirish dasturlarini yo‘lga qo‘yish ustuvor vazifaga aylangan. Bundan tashqari, tashqi va ichki hamkorlik, ya’ni nafaqat ichki tizimlarni, balki boshqa bank va moliyaviy tuzilmalar,

sugʻurta tashkilotlari bilan elektron axborot almashinuvi va xizmat koʻrsatish tarmoqlarini kengaytirish ustida muntazam ish olib borilmoqda. Masofaviy boshqaruvning afzalligi shundaki, hozirda filiallararo harakat va doimiy aloqaning boʻlishi bank mijozlari uchun ham, xodimlar uchun ham unumli va tezkor axborot olish, qabul qilish va foydalanish imkoniyatini beradi. Bu esa bank ish faoliyatining barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda [3].

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Axborot texnologiyalari rivoji tufayli bankning barcha moliyaviy maʼlumotlari yagona axborot bazasida saqlanmoqda. Bu esa amaldagi qoidalar va standartlarga toʻliq rioya etilishini, barcha operatsiyalarni aniqlik bilan monitoring qilish va tez orada tahlil asosidagi qarorlar qabul qilish jarayonlarini yoʻlga qoʻyadi. Yangi axborot tizimlari hisobiga, tezlik, aniqlik hamda ishonchlilik talablariga toʻliq javob beradigan bank xizmatlari soni ortib bormoqda. Yangi interaktiv va avtomatlashtirilgan xizmatlar joriy etilayotgani tufayli mijozlar va bank xodimlari uchun qulaylik yaratilmoqda. Axborot kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi tizimlarni yangilash, texnik infratuzilmani takomillashtirish va zamonaviy dasturiy mahsulotlarni ishlab chiqishda muhim dastak vazifasini oʻtamoqda. Bu esa bank doirasida ish unumdorligi va samaradorligini oshiradi, maʼlumotlar bazasi va tahlilning yuqori aniqligini taminlaydi. Qolaversa, barcha ish jarayonlari va harakatlarni masofadan turib nazorat qilish imkonini taqdim etadi. Koʻplab xizmatlarning onlayn koʻrinishga oʻtishi esa operatsional yuklamani sezilarli darajada kamaytirdi. Bu esa zamonaviy bank uchun muhim strategik ustunlikdir. Avvalgi yillarga qaraganda, hozirgi kunda mijozlarning aksariyati raqamli xizmatlardan foydalanyapti. Hisob raqamlarini yuritish, oʻz mablagʻlari ustidan nazorat oʻrnatish, imtiyozli toʻlov xizmatlaridan foydalanish va investitsion operatsiyalarni amalga oshirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining oʻrni beqiyos. Elektron-hujjat almashinuvi, masofaviy boshqaruv tizimi, integratsiyalashgan toʻlov tizimlari, xavfsizlik va monitoring xizmatlari hozirgi bank ish faoliyatining ajralmas qismiga aylandi [4].

Ayniqsa, soʻnggi paytlarda tez surʼatlarda rivojlanayotgan mobil bank xizmatlari, toʻgʻridan-toʻgʻri mobil qurilmalar orqali bank bilan ishlash imkoniyati va turli interfeyslar

orqali mijozlarga xizmat ko'rsatishga urg'u berilmoqda. Mobil ilovalar yordamida nafaqat oddiy moliyaviy operatsiyalarni, balki murakkab hisob-kitoblar, hisobotlar va pul o'tkazmalarini amalga oshirish imkoniyati oshdi. Internet-banking tizimi ishlatilishi kengaydi va doimiy rivojlanib bormoqda. Bu esa bank mijozlariga qulayliklar yaratish barobarida bank uchun ham resurslarni tejashga yordam bermoqda. Axborot kommunikatsiya texnologiyalarining jadal sur'atlarda rivojlanishi, bir tomondan, bank tizimi samaradorligining oshishi va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatining yaxshilanishiga olib kelsa, ikkinchi tomondan, yangi tahdid va xavfsizlik masalalarini ham kun tartibiga olib chiqmoqda. Ana shu sababli xavfsizlik infratuzilmasini mustahkamlash, axborotlarni himoyalash, dasturiy ta'minot va xodimlar malakasini doimiy ravishda takomillashtirib borish—bank faoliyati barqarorligini asosiy omillaridan biri sifatida belgilangan. Axborot kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishi tufayli ATB "Universal Bank" ko'plab yutuqlarga erishdi. Bu yutuqlar orasida mijozlar sonining ortishi, mijozlar ishonchi va sadoqatining kuchayishi, bank brendining yuksak darajaga chiqishi va xizmat sifati sezilarli darajada oshgani ilk o'rinda turadi. Yangi texnologiyalar joriy etilishi va jadal modernizatsiya natijasida bank xizmatlarining zamonaviy bozor talablariga moslashuvi tezlashmoqda. Dasturiy mahsulotlar va raqamli xizmatlar orqali bank manfaatlari va mijozlar ehtiyojlari bir nuqtada uchrashmoqda [5].

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ATB "Universal Bank"da axborot kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishining hozirgi holati eng so'nggi talablarga javob beradigan, zamonaviy, tezkor va kompleks yondashuv asosiga qurilgan. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali bank xizmatlari sifati, tezligi, ishonchliligi va xavfsizligi doimiy oshirilmoqda. Bu esa bankning bozor raqobatbardoshligi va strategik ustunligini mustahkamlash bilan bir qatorda, mijozlar va xodimlar uchun ham har tomonlama qulaylik va imkoniyatlarni kengaytirmoqda. Axborot kommunikatsiya texnologiyalarini izchil rivojlantirish va zamonaviy texnik yechimlarni amaliyotga keng joriy etish, shubhasiz, ATB "Universal Bank" faoliyatining kelajagini belgilab beradi. Bank boshqaruvida va

xizmatlar doirasida yuqori texnologik yechimlar asosidagi innovatsion yondashuvlar doimo ustuvor bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ahmedov I.R. – “Bank ishini tashkil etish”, Toshkent: Iqtisodiyot va huquq dunyosi nashriyoti, 2022.
2. Xalilov A.A. – “Bank axborot tizimlari”, Toshkent: TDIU nashriyoti, 2019.
3. Ergashev Sh.Sh., Mamarasulov X.X. – “Moliya-bank tizimida axborot texnologiyalari”, Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
4. Rahmatov B.R. – “Axborot kommunikatsiya texnologiyalari: nazariya va amaliy usullar”, Toshkent: Muhandis nashriyoti, 2020.
5. Muhammadiev A. – “Bank ishida innovatsiya va raqamli texnologiyalar”, Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2023.
6. Karimov Sh.E. – “Banklarda elektron xizmatlar tizimi”, Toshkent: TDIU nashriyoti, 2020.
7. Abdullaev M.I. – “Axborot xavfsizligi va bank ishi”, Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2022.